

Magnetron Deposition of the Thin Coatings with High Dielectric Permeability on the Alloy Steel

Lyuben LAKOV¹, Mihaela ALEKSANDROVA¹, Petio IVANOV¹, Timur NURGALIEV²

¹Institute of Metal Science Equipment and Technology with Hydro-aerodynamic center “Acad. A. Balevski”-BAS, Sofia, Bulgaria

²Academician Emil Djakov Institute of Electronics Bulgarian Academy of Sciences
e-mail: mihaela.krasimirova@mail.bg

Abstract

In the present work, ceramic titanium phases with high dielectric permeability were synthesized. The synthesis is carried out by a sol-gel method. Particular attention has been paid to magnetron deposition as it allows the deposition of metals, alloys, ceramic on a wide range of substrate materials. At the same time, the article is the development of corrosion resistant coatings, solid ceramic coatings with desirable properties useful for creating a supercapacitor.

Keywords: sol-gel, magnetron deposition, coatings, alloy steel

Магнетронно разпрашаване на тънки слоеве с висока диелектрична проницаемост върху подложка от легирана стомана

Любен ЛАКОВ, Михаела АЛЕКСАНДРОВА, Петьо ИВАНОВ, Тимур НУРГАЛИЕВ

1. Въведение

Известни са редица методи за изработване на многокомпонентни керамики подходящи за изработване на изделия със специфични технически характеристики. Получаването на тънки ВТСП (високотемпературни свръхпроводници) в голяма степен се определя от материала и кристалната структура на подложката. От друга страна структурата и устойчивостта им се определят от методите за синтез и методи на отлагане. Най-подходящите подложки са монокристалните от стронциев титанат, магнезиев оксид и циркониев двуокис.[1,2]

Висококачествените тънки слоеве (ВЧТС) се получават чрез йонно разпрашаване. Предпочитат се магнетронните системи поради по-голямата скорост на отлагане (до 10 nm/мин) и простотата на оборудването в сравнение с йонно-лъчевите източници. Разпрашават се постоянно-токово или висококачествено керамични мишени с диаметри от 50 до 100 cm (2-4 инча), в смес от аргон и кислород.[1-5]

Диелектриците на базата на BaTiO_3 - BaSnO_3 намират широко приложение в електрическата и електронната промишленост поради високата си диелектрична константа (ϵ_r). В зависимост от използваните подготвителни условия, тънките филми от BaTiO_3 показват широк диапазон на диелектрично поведение. Ниска стойност на ϵ_r приблизително 12, се получава, когато BaTiO_3 се отлага при температура на подложката приблизително 23°C [1]. Въпреки това, за да се постигне стойност на ϵ_r по-голяма от 1000 е необходимо филмът от BaTiO_3 да се отлага при температура на носителя до 1000°C [5-7].

Диелектричната проницаемост може да бъде дори по-висок от 7000, ако отлагането протича при температура, по-висока от 580°C достигаща до 1200°C за няколко часа [1]. Установено е, че тази стойност е пряко свързана с размера на кристалите на филмите BaTiO₃ или BaSnO₃. Аморфният филм има склонност да дава по-ниско ϵ_r , докато по-висок ϵ_r се получава, ако филмът има поликристален характер. Теоретично, висок и регулируем капацитет на единица площ може да бъде реализиран чрез използване на BaTiO₃ като изолационен материал. На практика, някои проблеми възпрепятстват използването на BaTiO₃ в хибридни материали с тънки покрития. Един от основните проблеми в тенденцията за разработване на ВТСП филми е наличието на висока електропроводимост [8-10].

Ја и колектив разглеждат еднослойни структури от аморфен или поликристален BaTiO₃ тънкослоен кондензатор. Аморфните тънки филми на BaTiO₃ показват добри изолационни свойства, но също и ниско ϵ_r . Стойност на ϵ_r в диапазона 12-20 се съобщава, когато филмът се отлага при стайна температура или при температура на субстрата под 700°C [1, 4, 7]. Поликристалните BaTiO₃ тънки филми показват сравнително висока E_f , но също така и висока стойност на σ . Отчетено е, че увеличаването на ϵ_r от 16 до 400 е придружено с нарастване плътността на протичащия ток при напрежение 5 V от 10^{-13} A cm⁻² до 10^{-3} A cm⁻² [6,7,8,9]. Разбира се, плътността на протеклия ток също е функция на дебелина на филма. Въпреки това, с увеличаване дебелината на диелектрика намалява капацитета на единица площ. В литературата са описани изследвания на някои нови структури, които могат да запазят природата на поликристалния BaTiO₃ с висок ϵ_r , но също така са изследвани и характеристиките на аморфен BaTiO₃ и BaSnO₃ с ниска σ . Филмите се отлагат като се използва RF магнетронно разпръскване. Изследваните кондензаторни структури включват конвенционални конструкции от еднослоен аморфен или еднослоен поликристален материал. За да се постигнат по-добри характеристики на тънкослойните кондензатори от BaTiO₃ и BaSnO₃, бяха изследвани кондензаторни структури, отложени върху легирана стомана.[11-16].

2. Експериментална част

Чрез зол-гелен метод бяха синтезирани титанатни фази на основата на BaTiO₃ (BTO) и BaSnO₃(BSO). Изходните прекурсори се хомогенизират на магнитна бъркалка модел ТК 22 Techno Kartell в продължение на 3 часа. Полученият гел старее при температура на околната среда. Суши се в продължение на 24 часа в сушилня на 60°C.

За отлагането на слоевете от BTO (BaTiO₃) и BSO (BaSnO₃) бяха използвани подложки от легирана стомана с размери 5x10mm² и 10x10mm². Изследвано е влиянието на температурата на подложката и естествения окисен слой върху качеството на отлагане на тънки слоеве от BaTiO₃ и BaSnO₃. Разработени са пет серии образци при различни температури на подложката.(Таблица.1)

Таблица1: Серии образци при различни обработки на подложката

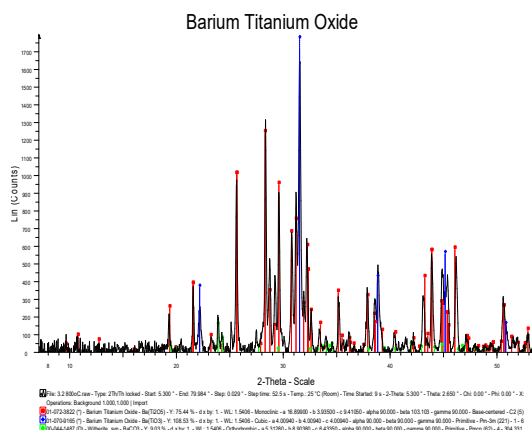
Серия №	I	II	III	IV	V
Обработка на окисния слой	Без обработка	С обработка Двуетапно отлагане	С обработка пасивация	С обработка пасивация	С обработка пасивация
Ar:O ₂	10:1	10:1	10:1	10:1	1:1
700°C	BaSn1	BaSn1a	BaSn1в	BaSn1д	BaSn1ж
750°C	BaSn2	BaSn2б	BaSn2г	BaSn2е	BaSn2з
800°C	BaTi 1	BaTi 1a	BaTi 1б	BaTi 1в	BaTi 1г

Сериите се отличават по обработката на подложките. Химическата обработка се осъществява непосредствено преди началото на отлагането. Предварително са третираны подложките в разтвори на сярна киселина и флуороводород.

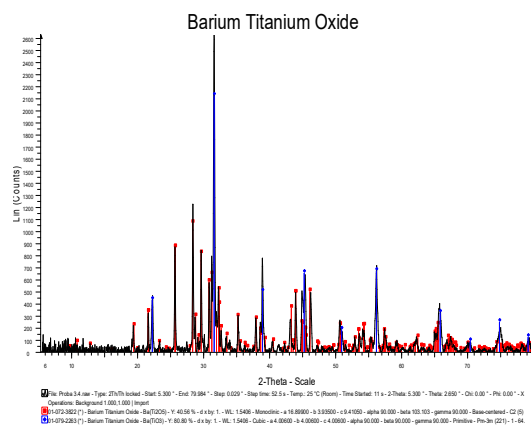
От получената кристална фаза е изготвена мишена, която се използва за магнетронно нанасяне на тънки слоеве върху подложки от стомана. Високочестотният магнетрон, функциониращ на честота 13,56 MHz, е монтиран във вакуумен универсален пост ВУП-5. Остатъчното налягане във вакуумната камера преди пускане на работния газ Ar(50%)/O(50%) е не по-голямо от $2 \cdot 10^{-4}$ Torr, като нанасянето на тънки слоеве е извършено при работно налягане $\sim 5 \cdot 10^{-2}$ Torr. Преди всяка процедура на нанасяне е направена кратковременна „тренировка“ – разпръскване (~ 10 мин.) на мишена при затворена заслонка, при което разпръскани от мишената частици не попадат върху подложката. С отваряне на заслонката започва процедурата на отлагане на слоя, която продължава от 1 до 4 часа. Отлагането е извършено при постъпваща и отразена мощност на магнетрона съответно ~ 80 W и 26 W, и при индуцирано напрежение на мишената ~ 280 V.

3. Резултати и дискусии

Чрез зол-гел метод бяха получени фази BaTiO₃ и BaSnO₃. И двете фази са получени при значително по-ниски температури в сравнение с традиционните методи за синтез и на двете фази. Отложени бяха върху подложка от легирана стомана. На рентгенограмите са изобразени получените кристални фази като на фиг. 1 нямаме термично третиране. Поради този факт в шихтата е установено присъствие на BaCO₃. На фиг. 2 е представена фаза без наличие на бариев карбонат след третиране при 600°C.

Фиг. 1. Зол-гел синтез преди наляване на пробата.

Фиг. 2. Зол-гел синтез след наляване на пробата при 600°C.

Експериментално беше установено, че температурата на носителя влияе върху кристалната структура и това оказва въздействие върху ϵ_r – колкото по-висока е температурата на субстрата по време на разпръскването, толкова по-висока е ϵ_r . Съпоставката на събраните литературни данни и експериментални резултати дават добра основа за по-нататъшните изследвания в областта и възможност за разработване на модул за суперкондензатор.

4. Заключение

Кондензаторите със двуслойна и трислойна структура имат някои обещаващи предимства за електрически и електронни приложения. Трислойният кондензатор може да бъде един от най-добрите възможности за избягване на рязката промяна на електрическото поле от поликристална област в аморфна област. Сравнителните електрически параметри на пробивно напрежение и електропроводимост на трислойната с тези на еднослойната аморфна структура, но сравнително висока диелектрична константа също правят трислойния кондензатор по-привлекателен за промишлена употреба.

Литература

1. Q. X. Jia, Z. Q. Shi and W. A. Anderson, „BaTiO₃ thin film capacitors deposited by r.f. magnetron sputtering”, *Thin Solid Films*, 209 (1992) 230 -239.
2. K. Sreenivas, A. Mansingh and M. Sayer, *J. Appl. Phys.*, 62 (1987) 4475.
3. Y. Shintani and O. Tada, *J. Appl. Phys.*, 41 (1970) 2376.
4. T. L. Rose, E. M. KeUiher, A. N. ScoviUe and S. E. Stone, *J. AppL Phys.*, 55 (1984) 3706.
5. I. H. Pratt and S. Firestone, *J. Vac. Sci. Technol.*, 8 (1972) 256.
6. C. A. T. Salama and E. Siciunas, *J. Vac. Sci. Technol.*, 9 (1971) 91.
7. J. K. G. Panitz and C. C. Hu, *J. Vac. Sci. Technol.*, 16(1979) 315.
8. J. C. Olsen, D. T. Stevison and I. Bransky, *Ferroelectrics*, 37 (1981) 685.
9. E. P. Kashchieva, V. D. Ivanova, B. T. Jivov and Y. B. Dimitriev, „Nanostructured borate glass ceramics containing PbMoO₄”, *Physics and Chemistry of Glasses*, 41 (6), 2000, pp. 355-357.
10. Elena P. Kashchieva, Vanya D. Ivanova, Bojidar Tzv. Jivov, Plamen K. Petkov, Yanko B. Dimitriev, „Structure-Property Correlation in Lead-Borate Composites with Participation of PbMoO₄”, In: *Proceedings of the 13th Conference on Glass and Ceramics*, 29 September – 1 Oktober 1999, Varna, Bulgaria, Vol. 1 (Glass), Varna, Eds B. Samuneva et al. (Science Invest, Sofia, 1999), pp. 159-164.
11. V. D. Ivanova, E. P. Kashchieva, B. T. Jivov, Y. B. Dimitriev, „Electron Microscopic Study of Lead-Borate Composites Containing PbMoO₄ Nanocrystals”, *Nanostructured Materials Application and Inovation Transfer*, Heron Press Science Series, Sofia, 2001, pp 30-32.
12. St. I. Yordanov, A. D. Bachvarov-Nedelcheva, R. S. Iordanova, “Influence of ethylene glycol on the hydrolysis-condensation behavior of Ti(IV) butoxide”, *Bulgarian Chemical Communications, Special Issue A, Volume 49*, 2017, pp 265-270.
13. Li, H. D.; Feng, C. D.; Yao, W. L. *MaterialLetter*.2004, 58, 1194.
14. Xu, Q.; Chen, M.; Chen, W.; Liu, H. X.; Kim, B. H.; Ahn, B.-K. *ActaMaterialia*. 2008, 56, 642.
15. Lee, J.-K.; Yi, J. Y.; Hong, K. S. *Journal of Applied Physics*. 2004, 96, 1174.
16. Yasuda, N.; Konda, J. *Applied Physics Letters*. 1993, 62, 535.